

ALLAH'I BİLMENİN MUKADDİMESİ

<"xml encoding="UTF-8?">

www.alhassanain.com/turkish

Allah (cc) insanı ilahi bir fıtratla yarattı. İnsana değerli özellikler hediye etti. Ona rehberlik yapabilecek aklı verdi. Bu sayede iyiyi kötüden ayırır ve doğruya yönelir. Bu fıtri gereksimi sade bir dille şöyle beyan edebiliriz.

- İnsan çevresinde birçok varlığı müşahade etmektedir.

- Bu varlıklar sürekli değişiklik içinde olup, bir sebata sahip değildir.

- Bu varlıklardan bir kısmı nakıs, bir kısmı daha eksik ve bir kısmı da diğer iki kısma göre daha iyi bir durumdadırlar.

- İnsan, kendisinde mevcut olan hakikati arama duygusundan hareket ederek sabit, değişmeyen, hak olan kâmil ve eksiksiz varlığı aramaktadır. İnsan güzeli talep etme duygusundan hareketle en güzel varlığı arama ve bulma düşüncesi içindedir.

Bu özellikler fakat mutlak kemale ve en güzel cemali ve Celali sıfatlara sahip olan Allah'ta .mevcuttur

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

onun vechinden başka her şey helâktedir, hüküm onun ve nihayet döndürülüp ona"
"götürüleceksiniz

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ
وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Yer üzerinde bulunan her şey fânidir”

”.“Yalnız celâl ve ikram sahibi Rabbinin yüzü (zatı) baki kalacaktır

قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى

Sen onlara) de ki: İster «Allah» deyin, ister «Rahman» deyin, nasıl çağırırsanız çağırın. En güzel)”
”isimler O'nundur

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

Allah'ın boyasına bak, (vaftiz ne olacak?) Kim, Allah'tan daha güzel boya vurabilir ki? İşte biz”
O'na ibadet edenleriz.”

lügatte sevgiyle teveccüh etmek manasındadır. (عطف) 3- Duygusal ve Atıfı Gereksim: Atıf

Bundan dolayı sevgi dolu ve sevgiyle hareket eden insanlara atıfı (duygusal) insanlar denilir. Bu gereksimin açıklanması için aşağıdaki noktalara dikkat etmek gereklidir.

- İnsanlar sayısız nimetler içerisindedirler. Özellikle mevcut olma, sağlık ve düşünme bu nimetlerin önemli olanlarıdır.
- Nimet, insanın tabiatına uygun, insana faydalı olanı ve ona lezzet verendir.
- İnsanın aklına gelen öncelikli ve önemli soruların başında bu nimetler nerden, kimden ve nasıl bana ulaştı? Sorularıdır.

Dolayısıyla insan önce bu nimetlerin geldiği yeri, kimden geldiğini bilmeli ve onu tanımalıdır. Daha sonra ona teşekkür etmelidir. Nimet vericiye şükür etmek aklın gerekli hükümlerindendir. Ve şükür etmek, tanımadan olmadan mümkün değildir.

Başka Bir Açıdan Duygusal ve Atıfı Gereksinim:

İnsanın en büyük hazinelerinden biri sevgi, muhabbet ve gönül vermektir. İnsan kalbinde diğer varlıklara oranla bir sevgi taşır ve sürekli kâmil olan mahbubu bulup, onunla derunî arzularını

gidermek isteğini güder. Bu açıklamaya binaen atfı gereksimi Hz. İbrahim'in muhabbet delilinden yararlanarak şöyle beyan edebiliriz.

- İnsan muhabbet duygusunu taşır.

- Muhabbet, mahbupsuz olamaz.

- Sonu fena, yokluk ve zayıflık olan şeylere gönül vermek kızgın çöl ateşinde su serapları ardından koşmaktan başka bir şey olamaz. Çünkü insanın ihtiyaçlarını karşılayamaz.

Dolayısıyla insan öyle bir mahbuba gönül vermeli ki, o insana daha yakın, insana kendisinden daha çok sevgi beseleyen biri olmalı ve muhabbetinde devamlı olmalıdır.

Şükürün Çeşitleri

Şükür, mecazi ve hakiki olmak üzere iki kısımdır. Şükür etmek ise iki merhalede gerçekleşir.

1- Sözlü, Dil ile Yapılan Şükür: Bayağı tasfiye edilen bir teşekkür yoludur. Nitekim Kur'an'da ilk sürenin ilk ayeti de buna delalet etmektedir.

2- Ameli Şükür: Nimet sahipleri ellerindeki nimetleri olması gerektiği yerde kullanırsa hakiki şükrü yerine getirmiş olurlar. Eğer insan elindeki ilmi ve ameli nimetlerden istifade ederek hakkı,

hak sahibini tanısa hakkı olması gerektiği yerde ihya etse züllümü, zalimi ve haksızlığı tanısa ferdi ve içtimai hayatında bunlara uyarsa hakiki şükrü ifa etmiştir.

www.alhassanain.com/turkish

3 ALLAH'I BİLME VE ONA İNANMANIN FAYDALARI

Allah'ı tanıyan ve O'na inanan ile Allah'ı tanımayan ve onu tanımak için hiçbir adım atmayan arasında büyük bir fark vardır. Zira bir malulün salt ve tamamlayıcı illetinin olması halinde muhakkak malul tahakkuk edecektir.

Bu inkâr edilmez akli bir delildir. Allah'ı tanımak için kendisinde ufak bir kıvılcım olan birisi kâinatı müşahede ederek varlık âleminin asıl yaratıcısını derk edecektir. Bu derste insan hayatında Allah'ı tanıma ve inanmanın bereketlerini işleyeceğiz.

1- İnsanın Asil Sermayesinin İhya Olması:

Bu âlemin başlangıcı, onun asil illeti, âlemin varlık felsefesi, insanın varlık felsefesi, dünya hayatının bir imtihandan ibaret olması insanı düşündüren önemli meselelerdir.

Bu konular hakkında bulacağı cevaplar onun hayat sistemini, yaşam çizelgesini çizer. Bu çabalar müspet olursa insanı mutlak hâkim, kuşatıcı, rahman, rahim, müdebbir, her şeyin sahibi olan, Vacib- el vücud'a hidayet eder.

İnsan, kendisini hidayet edecek ve karınlıklarda kendisine nur olacak ilahi vahyin ışığında hareket etmeye başlar.

Allah'ı tanıma, yolu tanımayı, yol göstericiyi tanımayı, varılacak en son mevayı tanımayı gerektirir.

2-Beşeri Fikirlerin Terakki Etmesi:

İnsan düşünce ve fikirlerin oluşumunda büyük rol oynar. İnsan etkileyecek ve onları ardından sürükleyecek değişik düşünce ekollerinin doğmasında etkin olur. Bu düşüncelerin temeli ilahi olursa daha etkili olacağı katidir.

Nitekim bu ilahi düşünceler öyle bir varlığa müntehi olmaktadır ki O insanı kendisinden daha iyi tanımaktadır. Onun için vaaz edeceği kanunları insandan daha iyi bilir. Allah'ı tanımak, O'nun .kerametler bahşeden vahyiyle bütünleşmek demektir

إِنَّهُ لَفَرَّقَ يَمْكُرِ

"Ki bu, hakikaten çok değerli bir Kur'an'dır"

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

"Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir"

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ

"O, değerli sahifelerdedir"

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ

"Kâtiplerin ellerinde"

كِرَامٍ بَرَرَةٍ

"Değerli, iyi yazıcıların"

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ

"Kuşkusuz Kur'ân, şerefli bir peygamberin (Allah'tan) getirdiği sözdür"

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمْنْتُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

Eğer bir korku hâlindeyseniz, yaya veya binekli olarak giderken kılın, (korkudan) emin" olduğunuz zaman da böyle bilmediğiniz şeyleri size öğrettiği şekilde Allah'ı zikredin (namazlarınızı yine her zamanki gibi huşû ile kılın)."

İnsani fikirleri iki başlık altında toplamak mümkündür.

a- Müspet ve Yapıcı Fikirler: İnsani tefekkürler yapıcı bir mecraya hidayet edilirse insan hayatında faydalı olacaktır. Yaşamın değişik ve olumsuz durumlarında hayata karşı müspet ve pozitif bir bakışa sahip olur. Olayların olumlu taraflarından fayda verici dersler çıkarır.

b- Menfi ve Yıkıcı Fikirler: Beşeri düşüncelerin tahrip edilmiş mecralara çekilmesi suretinde, insan yaşamı çekilmesi güç ve pahası ödenmez hadiselerle dolacaktır. Daha sonra karşılaşacağı her olayda suizanna kapılır.

Bu tahrif olmuş fikirlerin kötü sonuçlarına duçar olur. Dolayısıyla Allah'ı bilme, O'na inanma, O'ndan haber getireni bilme ve O'na tabi olma, asıl sükunayı bilme ve oraya uygun bir azıkla yola çıkmak insana bir mizan,

itidal ve dengeleri sağlayacak bir fikir terazisi verir. Bu sayede hayatını etkileyecek olayları vahyin nurundan süzdükten sonra olumlu ve olumsuzunu tayin eder.

3- Ahlaki Değerlerin Olgunlaşması:

İnsanın dışarıda göstermiş olduğu tutum ve davranışlar, onun nefsindeki melekelerden neşet eder. Ve bu davranışlar üç şekildedir.

A- Değerlere zıt olan davranışlar

B- Değerlerle uyuşan davranışlar

C- Değerlerle hiç irtibatı olmayan davranışlar

Bunu belirtmekte büyük fayda vardır ki insani sıfatlar üç merhaleden oluşur.

1- Halet: Nefiste sabit olmayan ve muhtelif durumlarda değişen sıfatlardır. Bu nefsanî sıfatların oluşumunda ilk merhaledir. Bu merhalede dikkatli olmak gereklidir.

Günah işlememenin tövbe etmekten daha kolay olduğu gibi, daha oluşum safhasında olan sıfatları nefiste sabit hala getirmeden değiştirmek de kolaydır.

2- Meleke:

Bu merhalede nefsanî sıfatlarda bir sebat ve kararlılık vardır. Müşarete, murakabe ve muhasebeler neticesinde oluşan memduh sıfatlardır. Kontrol altına alınmazlarsa kötü olacaklardır ve değişimleri oldukça çetindir.

3-Nefsin Mukavvim Sıfatı: Bu merhalede insanın hakikatini oluşturacak sıfat veya sıfatlar tam anlamıyla nefse yerleşir. İnsanın hakikatini oluşturan bu mukavim sıfatta değişiklik olmaz.

Allah'ı bilmek, tanımak ve O'na iman etmek ve O'nun hidayet nuruyla irtibatlı olmak insanın hakikatini oluşturacak mukavvim sıfatların oluşumunda daha etkili olur. Hz.Ebuzer bunun bir örneğidir.

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.a) kendisi hakkında " Gökyüzü altında ve yeryüzü üstünde Ebuzer'den daha doğru szls yoktur." Demiştir. Doğruluk ve sadakat Ebuzer'in değişmez hakikatiydi.

Aslında beşerdeki güzel değerlerin asıl kaynağını ulvi inançlar oluşturmaktadırlar. Özellikle Allah inancı insanlardaki manevi değerlerin temelidir.

4- Beşeri Arzularda Teadln Oluşması:

İnsanın zatında maddi ve manevi boyutundan kaynaklanan isteklerin ve kaçındıkları bazı şeylerin olduğunu daha önce söylemiştik. Allah'a inanmak, insanın maddi yönünden kaynaklanan isyan,

bencillik, başkalarına azar ve eziyet verme, makam sevgisi gibi nahoş düşünce ve davranışları kontrol altına alır. Zira insanın yapısındaki bu istekleri bilmek ve onları doğru bir şekilde olması gerekli olan duruma doğru hidayet etmek, Allah'ı bilme ve tanımanın bahşettiği büyük bereket ve faydalardandır.

Bu arzuların insan hayatında n alınmadığı gibi, onlardan tefrit ve ifrata kaçmaksızın en uygun şekilde insanın terakkisi yolunda istifade edilir. Bu arzu ve yetenekler gerekli yerlerde kullanıldıkları takdirinde karşılığı sevap, aksi durumda ise azap vardır. Dolayısıyla Allah inancı bir firen mahiyetindedir.

İnsan, her halükarda kendisini gözetleyen birinin olduğunu bilirse ve iyi ve kötü davranışlarından dolayı sorgulanacağına inanırsa mutedil olmak için elinden geleni yapacaktır.

İnsanın fıtratına yerleştirilmiş bir diğer ihtiyaç ve arzu ise muhalif cinse karşı duyulan yöneliştir. Hayat ve nesillerin devamı insan hayatında sorumlulukların olması için gerekli bir arzudur. Bu duygudan alınan lezzetten dolayı neslin devamı için aile kurulmasında karşılaşılan bütün zorluklara tahammül edilir.

Cinsi arzuların kontrol altına alınmaması durumunda camiada birçok problem meydana gelir. Toplumda ahlaki olmayan kadın ve erkek ilişkileri revaç bulur. Toplumu fesada uğratacak durumlar çoğalır.

Hubb-uz zat, insanın fıtratında olan bir başka duygudur. Bu arzu olmadan aslen insanın hareket etmesi ve hedeflerine yönelmesi oldukça güçleşir. İnsan ihtiyaçlarını karşılarken zat sevgisinden oldukça istifade eder.

Dolayısıyla bu arzunun def ve cezp arasında mutedil olması gereklidir. Aksi takdirde ferdi ve içtimai fesatlara sebep olur.

5- İçtimai Bağların Sağlamlaştırılması:

Toplu yaşamak insanın fıtratında olan yetilerdendir. Allah(cc) insan vücudunun baştanbaşa ihtiyaç olduğunu bilir. İnsan tek başına yaşayamaz. Bütün ihtiyaçlarını kendisi karşılayamaz. Dolayısıyla birileriyle bir arada bir camiada yaşaması gerekir.

Her insanın bir yeteneği vardır. Bu yeteneğine uygun iş yapar. İnsan bütün işleri tek başına yapacak yeteneğe sahip olmadığından içtimai hayat kendisi için kaçınılmaz olur.

Toplumsal yaşamda camianın fertleri hayatın kolay akışını sağlayacak birer iş seçer ve karşılıklı hak ve hukuk ilişkisi içerisinde toplumun ayakta kalması için üzerine düşeni yapar.

Eğer içtimai irtibatlar kudret, servet ve saltanat gibi maddi isteklere endekslenirse ister istemez toplumda istismar, sömürü, kölecilik ve hakları çiğneme hâkim olur.

”فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى” Kuranın tabiriyle

Onun için bütün tuzaklarınızı bir araya getirin, sonra hep bir sıra halinde gelin. Bugün üstün” gelen muhakkak zafer kazanmıştır.” Diye slogan atar. Hatta insan haklarını himaye için özgürlük savaşçıları adı altında insanlığa yapmayacağı kötülük kalmaz.

Nesillerin zihinlerinde silinmeyecek cinayetlere imza atar, büyük katliamlara sebep olurlar. Toplumsal irtibatlar Allah inancından kaynaklanan sevgi, dostluk, vefa, fedakârlık, yardımlaşma

ve benzeri ilkelere dayanırsa zihinleri kendisiyle meşgul eden Medine-i fazıla'ya ulaşmak imkânsız değildir.

5- Kanunların İcra Teminatı:

Medeniyet ruhu, insanın içtimai olması ve başkalarıyla bir arada olmak bir düzen ve kanunu talep etmektedir. Hayatın yaşanılır olması, dengelerin korunması ve toplumda haksızlığın hâkim olmaması için bir kanuna ihtiyaç vardır.

Bu kanunun insanın bütün ihtiyaçlarını bilen hekim, âlim ve muktedir olan zat-ı akdes tarafından konulmalı ve onun muti resulleri tarafından icra edilmelidir. Aksi takdirde insanların ihtiyaçlarını kuşatamayan beşer tarafında konulacak kanun yürütmeye büyük uçurumlar açacaktır.

İnsana en büyük haksızlık insanın eliyle yapılacaktır. Nitekim asırlar nice elem verici insanlık cinayetlerine sebep olan kanunlara şahitlik etmiştir. Külli ve kapsayıcı olan kanunun toplumda hâkim olması için bazı faktörlere ihtiyaç vardır. Bunları iki başlık altında toplamak mümkündür.

1- Zahiri ve Beşeri Faktörler: Kanunun icrasını sağlayacak güçlerin olması gereklidir. Yasama, yürütme ve yargının sağlam bir mecrada akışını sağlayacak güçlere ihtiyaç vardır. Fakat bu yeterli olmadığı gibi birçok zaman kanunları icra edenler tarafından bile kanunun ihlal edilmektedir.

İcra kurumları mükemmel bir şekilde görevlerini ifa etseler bile fakat müşahade edildiği kadarıyla vukuatlara ve kanunsuzluklara nezaret edilebilir.

Gözlerin görmediği yerler, kanunların hüküm edemediği yerler oldukça fazladır. Kanunsuzlukların kahr ekseriyeti sakin ve gözlerden uzak yerlerde yapıldığı kesindir. Dolayısı ile bu faktör tek başına yeterli değildir.

2- Batini ve İlâhi Faktörler: Eğer insan Allah'ı bilip ve O'nun her şeye kadir olduğuna, her şeyi bildiğine ve her şeyi gördüğüne iman ederse varlık âleminde hiç bir noktanın onun mazharından uzak olmadığına iman eder.

Bu inanç insanda batini bir polis mahiyetindedir. Bu inanç insanı zahiri olumsuzluklardan

koruyacağı gibi, onu batini olarak duçar olabilecek kötülüklerden de korur. Hatta zihnine gelebilecek günahlardan da insanı korur.

Dolayısıyla Allah’a imanı mihver kılan ilahi değerlerle şekillenmiş bir toplumda polis, zindan ve .cezaların fazla önemi yoktur. İnsanın huzuru için aşağıdaki ayet yeterlidir

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى

O Allah’ın, her şeyi gördüğünü bilmiyor mu?

6-Maddi ve Dünyevi Üstünlüğün Değersizliği:

Eğer insan, kâinatın yegâne sahibini bilip, O’na iman ederse ve O’nu bütün her şeyin mutlak sahibi bilirse sadece O’nun benimsediği değerleri edinmek için çaba harcar.

Dünyevi mevki ve makamlara ehemmiyet vermez. Kendisinde oluşacak takva ile diğer bütün insanlara manevi bir bakış ile nazar eder. İnsanların üstünlüğünü Allah’a bağlılıkta arar. Allah’ın kendisine vermiş olduğu kıstaslar doğrultusunda insanları değerlendirir. Nitekim Allah(cc) .üstünlüğü takvada bilir

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

Ey o bütün insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık, hem de sizi şaab şaab, kabîle kabîle” yaptık ki tanışasınız, haberiniz olsun ki Allah yanında ekreminiz en takvalınızdır, her halde Allah alîmdir, habîrdir”

Bu ayete binaen üstünlük kadın, erkek, kabile ve renkte değildir. Bu özellikler insanın doğal farklarıdır. Bu özellikler ile insanlar bir birlerini tanır.

Bu değerlerin hiç biri insanın üstünlüğünü ispatlamaz. İnsanı ulvi makamlara ulaştıracak değer, onun tabii ve saf fıtratından başka bir şey değildir.

7- Adaletin Yayılması:

.Allah (cc) toplumda adaletin sağlanmasını emreder. Adil olmak O'nun sıfatlarındandır

اللّٰهُ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ

Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği emreder.””

.Hatta Allah, toplumda adaletin meşhut olmasını ister

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلّٰهِ

Ey iman edenler! Adaleti titizlikle ayakta tutun””

Dolayısıyla Allah'a inan kimse O'nun sıfatlarına bürünür ve toplumda adaletin sağlanması için emek verir. Kendisi adalet timsali olur.

8- Rahmet ve Mağfiretin Yayılması:

Rahmet sevmek, üzerine üşenmek ve sevgi vermek manasındadır. Mağfiret ise, bağışlamak ve hataları görmezlikten gelme anlamındadır. Rahmaniyet ve rahimiyet Allah'ın önemli sıfatlarındandır.

Bu sıfatlarından dolayı Allah(cc) müminlere merhamet eder. Hatalarını görmezlikten gelir. Tövbe etmeleri için bir ömür onlara fırsat verir. Allah'a iman eden kimse de Allah'ın bu sıfatlarının cüzi de olsa kendisinde olmasını ister.

Kendisinde olan bağışlama, utufet ve rahmet sıfatlarıyla çevresiyle olan ilişkileri düzenler. Allah(cc) hem külli hem de has rahmete sahiptir. Bütün varlıklar bu külli rahmetten nasiplerini alırlar. Has rahmet ise has insanlar içindir

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ

”Rabbın ganiy, merhametlidir”

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ

.rahmetim ise her şeyi kuşatır.” Bu iki ayet Allah’ın külli rahmetini beyan etmektedirler“

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

İşte onlar! Onlara Rablerinden mağfiretler ve rahmet vardır ve işte onlar, doğru yola erenlerdir”4“

Bu ayet ise Allah’ın has rahmetini beyan etmektedir.

9- Ferdi ve İçtimai Buhranların Kontrol Edilmesi:

İnsan tarih boyunca değişik buhranlarla karşılaşmıştır. Bu sorunların üstesinden gelmek için değişik plan ve projeler çizmiş ve onlara göre hareket etmiştir.

Zaman ilerledikçe toplumlarda teknoloji, bilim ve sanat ilerlemiş ve insanlığı içinde bulunduğu durumdan kurtaramadığı gibi, birçok yeni ve aşılmaz sorunu da beraberinde getirmiştir.

Elbette biz teknolojinin faydalarını bilcümle de olsa inkâr etmiyoruz. Faydaları oldukça fazladır. Ama kötüye kullanımı birçok sorunun doğmasına sebep olmuştur.

İnsanların maddi ve manevi sorunları artmaya yüz tutmuştur. Ve bu sorunların özellikle teknolojinin fazla olduğu ülkelerde daha fazla olduğu kesindir. İstatistiklere göre ferdi ve içtimai buhranlar bu ülkelerde daha fazladır.

Dünyaya gönül vermek ve maddi arzular peşinden koşmak insanların hayatlarında öyle büyük yaralar açmış ki, tedavi edilmesi güç olmakla beraber insanları, isteklerine kavuşmak uğrunda hayatlarını bile feda edecek ölçüde kendisine bağlamıştır.

İnsan, başını saran sorunlar ve buhranlardan dolayı sığınacağı bir yer ve kişi arar ki, onu bu sorunlardan kurtarsın ve ona zahiri ve batini bir itminan ve huzur versin. Bu arayış içerisinde bazen yanlış tercihler yapar.

Huzursuzluktan kurtulmak için birkaç saat ta olsa alkol ve uyuşturucu gibi akıl ve hisleri öldürücü yollara başvurur. Bazen de doğru yolu seçer. Allah’a olan imandan dolayı karşılaştığı buhranlarla sabır, hilm, bilgi, hikmet ve Allahtan dilediği yardımla kendisine tevekkül ederek

sorunlarını çözer. Dünya ve nimetleri aslında birer imtihan vesilesidir.

Dünya ahretin mezarıdır. Ahiret zorluklarla çevrilidir. Mümin bunları bilir ve dünya ve ahiret arasında dengeli ve mutedil olmaya çalışır. Rahatı ve huzuru bu nimetlerin asıl sahibinde arar. Ceza ve mükâfatın vermiş olduğu ümit ve korkudan dolayı müminin ruhuna itminan hâkim olur.

Ölümün hakikatine mazhar olur. Ölümün aslında mahbuba ulaştırıcı vesile olduğuna iman eder. Dolayısıyla ölüm korkusu kendisinde bulunmaz. Kalbi huzurla doludur

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

Bunlar, iman edenler ve kalpleri Allah'ın zikriyle mutmain olanlardır. Haberinizi olsun; kalbler“ yalnızca Allah'ın zikriyle mutmain olur.”

www.alhassanain.com/turkish

ALLAH'IN ZAT VE SIFATLARININ BİLİNESİNİN İMKÂNI

Genel ve külli olarak Allah'ı bilmekle ilgili konuları üç mihverde toplaya biliriz.

1 Varlık aleminin asıl yaratıcısı

2 Allah'ın sıfat ve isimleri

3 Allah'ın filleri

İlahi vahiy, Kur anı Kerim de birçok ayete dayanarak diyebiliriz ki, peygamberden önce ve asr-ı sadet zamanında yaşayan insanların Allah'ın vücudunun varlığı hakkında hiçbir şüpheleri olmadığı gibi, Allah'ın mutlak halikiyetini, rububiyetini de kabul etmekteydiler.

Yalnızca cüzi ve küçük şeylerde şirk bataklığına batmışlardı. Zira o küçük işlerin, meleklerin, putların ihtiyarında olduklarına inanmaktaydılar. Dolayısıyla Kur an ı Kerimde Allah'ın vücudunun ispatı için bir ayet görülmemektedir.

Müşriklerin, Allah'ın varlığına itiraf etmeleri peygamberimizin iddiasının hakkaniyeti için yerli
.delildir

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

;Resulleri dedi ki: "Allah hakkında mı şüphe (ediyorsunuz)? O, gökleri ve yeri yaratandır

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ

Yoksa kendileri «lâşey»den mi yaratıldılar? Yoksa yaratan onlar mıdır

أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ

Yoksa Gökleri ve Yeri mi yarattılar? Hayır iyyan ehli değiller

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ

De ki gördünüz a o Allahın berîsinden yalvardığınız şeriklerinizi? Gösterin bana onlar bu Arzdan
hangi cüz'ü yaratmışlar

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ

Şimdi gördünüz mü o döktüğünüz menîyi

أ

أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ

Sizmi yaratıyorsunuz onu yoksa bizmiyiz yaratan

Ayetlere bakıldığında Allah'ın vücudunun varlığı kesindir. Hiçbir şekilde şüphe edilecek bir
durum değildir. Varlık âleminde bulunan bütün her şey ise,

kendi kendilerini yaratamayacaklarından dolayı hepsinin bir yaratıcısının olması gereklidir,
çünkü günümüzde, özellikle ilmin, teknolojinin bu kadar terakki etmesinden sonra, illiyet konunu
daha çok pekişmiş bulunmaktadır.

Bütün alem, varlığı itibariyle mümkün-ül vücuttur dolayısıyla varlığı kendi zatından olan bir illete
ihtiyacı vardır

www.alhassanain.com/turkish

1- Ğurer-el Hikem, C. 6, S: 48

2- Bahar-ul Envar, C.2, S: 32

3-Mumünün 12

4-Mumünün 13

1-Mumünün 14

2- Secde 7

1- Secde 8

2- Secde 9

3 - Hicr 28

4- Hicr 29

5- Rum 30

- Yunus 104

- Zümer 42

- Secde 11

- Maide 105

- Yunus 4

-Alak 8

- Bakara 125

- Kamus el Muhit c.4 s.19

-Kafi c.1 s.1o

Bakara/30

Nur/45

- Hicr 29

-Şems 7

Şems 8

- Muminun 14

- Tin 4

Müminun, 14

Rum, 30

Kasas, 88

Rahman, 26

Rahman, 27

Isra, 110

Bakara, 138

Vakıa,77

Alak 3

Abese 13

// 15

// 16

Hakka 40

Bakara 239

Taha, 64

Alak 14

Hucurat 13

Nahl 90

Nisa 135

Enam 133

Araf 156

4 Bakara, 157

Rad 28

İbrahim, 10

Tur, 35

Tur, 36

Fatır, 40

Vakıa, 58

Vakıa,59

www.alhassanain.com/turkish

www.alhassanain.com/turkish

ALLAH'İ BİLMENİN MUKADDİMESİ

İnsanı tanımak Allah'ı tanımak için önemli bir adımdır. Hz. Ali'nin sözlerinde bu marifetin değeri şöyle ifade edilmektedir:

“Nefsi tanımak marifetlerin en faydalısıdır.” “Nefsini tanıyan rabbini tanır” .

Dolayısıyla nefsi tanımak marifetullahı hidayet eder.

Çünkü insanı tanımak Allah'ı tanımak için mukaddime mahiyetindedir. Üzerinde durulması gerekli olan bazı önemli noktaları beyan etmekte fayda vardır.

İNSANIN HAKİKATI

Önemli olan, insanı Kur'an'ı Kerim'de tanımaktır. Allah (cc) insanı eşreful mahlûkat olarak yaratmış ve insanın oluşum sürecini şöyle beyan etmiştir

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ

."And olsun biz insanı, çamurdan, bir sülâleden (süzülüp çıkarılmış çamurdan) yarattık"

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ

"Sonra onu sağlam bir karargâhta nutfe haline getirdik"

أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ ثُمَّ خَلَقْنَا النَّطْفَةَ عُلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعُلَقَةَ مُضْغَةً

Sonra nutfeyi alaka (aşılanmış yumurta) yaptık. Peşinden, alakayı, bir parçacık et haline soktuk;" bu bir parçacık eti kemiklere (iskelete) çevirdik; bu kemikleri etle kapladık. Sonra onu başka bir yaratışla insan haline getirdik.

Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir"

Ayetlerin ışığında diyebiliriz ki, insan iki yönlü olarak yaratılmıştır:

1- Maddi boyut: Bazen meleki ve tabii boyut diye açıklanır. Kur'an'ı Kerim bu boyutun oluşum sürecini değişik şekillerde ifade etmektedir.

a- toprak: altı ayette geçmektedir.

b- yaş çamur: üç ayet.

c- kuru çamur: sekiz ayet.

d- değersiz su: iki ayet

e- hareketli su: bir ayet.

f- nutfe: onbir ayet.

2- Melekuî boyut: Bazen semavi, fitri, ruhanî ve manevi boyut diye tabir edilir. Kur'an'ı Kerim, .insanın bu boyutunu bazı ayetlerde ruh diye adlandırır

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ

”O (Allah) ki, yarattığı her şeyi güzel yapmış ve ilk başta insanı çamurdan yaratmıştır“

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ

”Sonra onun zürriyetini, dayanıksız bir suyun özünden üretmiştir“

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُّوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ

Sonra onu tamamlayıp şekillendirmiş, ona kendi ruhundan üflemiştir. Ve sizin için kulaklar,“
”!gözler, kalpler yaratmıştır. Ne kadar az şükrediyorsunuz

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ

Hani Rabbin meleklerle demişti ki: "Ben kupkuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan bir“
”insan yaratacağım

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın!”
.Ve Kur'un bazen bu boyutu fitrat diye tabir eder

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Resûlüm!) Sen yüzünü hanîf olarak dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmış ise ona)“
çevir. Allah'ın yaratışında değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler”

Ve insanın maddi boyunun iktiza ettiği dört özellik vardır:

1- Doğru sözlülük ve merak: İnsanın zatında hakkı arama ve hakka yönelme his ve duygusu vardır ve bütün âlemi kapsayan bir varlığın olduğuna inanmakta ve ona ulaşmak için çaba sarf etmektedir.

2- İyilik duygusu: Bu duygu insan hayatında görünen iyimser bütün hadiselerin temelidir ve önemli bir özelliktir. İnsanın zatından gelen bu güzel duygu, insanın toplumsal ve bireysel hayatında önemli bir etki bırakır ve insan hayatında örnek teşkil edecek güzel ahlaki değerleri inşa eder. Adalet, gayret, selamet gibi.

3- Kemalî arama hissi: İnsan batın ve fıtratı itibarıyla kemal olana meyilli olduğu gibi çirkin olan ve nahoş hususlardan bizardır. İnsanın kemal olana gönül vermesi ve onu koruması asil hünerlerin doğuşuna sebep olur.

4- Dinî his: Allah’a inanmak ve ona gönül bağlamak insan ruhunun derinliklerinde yatmaktadır. İnsanın batınında olan inançları bazı kaide ve kurallar dâhilinde kendisini amellerde gösterir. Allah’a yönelik insanoğlunun asil hislerindendir ve bu duygu insanın maddi boyutundan kaynaklanamaz.

Çünkü dünya lezzetlerinden mahrum olamayan insanlar dinleri ve inançları uğrunda bütün varlıklarını tereddüt etmeden feda ederler. Bu davranış onun derin ruhî ve fıtrî inancından kaynaklanmaktadır.

İNSANIN HAKİKİ BOYUTU

İnsanın yaratışı ve varlık boyutu incelendiğinde, insanın asaletinin ruhunda olduğu anlaşılır. Çünkü insan, ruhî değerlerin ve güzelliklerin aşikâr olduğu sahne ve mazhardır. Aslında insan bedeninin azaları ruhî değerler ve çöküntülerinin buruz ettiği vesilelerdir. Ve bu beden bugün var, yarın yok. Çürüyüp, toprak olmaktadır.

Kur’an’ı Kerim, ölümü “teveffa” kelimesiyle beyan eder. Yani Allah ve melekler insanların ruhlarını kabz etmektedirler.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّن دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَلَكِن أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ

وَأْمَرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ °

De ki: "Ey insanlar! Benim dinimden şüphede iseniz, (bilin ki) ben Allah'ı bırakıp da sizin" taptıklarınıza tapmam, fakat ancak sizi öldürecek olan Allah'a kulluk ederim. Bana müminlerden ".olmam emrolundu

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Allah, ölenin ölüm zamanı gelince, ölmeyenin de uykusunda iken canlarını alır da ölümüne" hükmettiği canı alır, ötekini muayyen bir vakte kadar bırakır. Şüphe yok ki, bunda iyi düşünecek "bir kavim için ibretler vardır

قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

De ki: Size vekil kılınan (bu konuda görevlendirilen) ölüm meleği canınızı alacak, sonra" Rabbinize döndürüleceksiniz."

Netice itibariyle beden fanidir ve ruh baki. Ayetlere müracaat edildiğinde bu mefhum kolaylıkla .anlaşılır

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

Ey iman edenler! Siz kendinize bakın. Siz doğru yolda olunca sapan kimse size zarar veremez." ".Hepinizin dönüşü Allah'adır. Artık O, size yaptıklarınızı bildirecektir

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

Allah'ın gerçek bir vadi olarak hepinizin dönüşü ancak o'nadır. Çünkü O, mahlûkatı önce" (yoktan) yaratır, sonra da iman edip iyi işler yapanlara adaletle mükâfat vermek için (onları huzuruna) geri çevirir.

Kâfir olanlara gelince, inkâr etmekte oldukları şeylerden ötürü onlar için kaynar sudan bir içki ve
".elem verici bir azap vardır

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ

Kuşkusuz dönüş rabbinedir” Aynı zamanda Kuran-ı Kerim insan ruhu hakkında şeref ve“
azametle bahsetmektedir. Önceki üç ayette ruh ile ilgili beyanda bulunurken üçüncü tekil şahıs
zamiri kullanıldı. Daha sonra mütekellim zamiri kullanıldı.

Arap edebiyatında buna “izafetu-et teşrifiye” denilir. Bütün mahlûkat Allah’a aittir ve Allah Teala
.bir mekânı kendisine intisap etmektedir. Bu nispet ile o eve şeref vermektedir

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ
لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ

Biz, Beyt'i (Kâbe'yi) insanlara toplanma mahalli ve güvenli bir yer kıldık. Siz de İbrahim'in“
makamından bir namaz yeri edinin (orada namaz kılın). İbrahim ve İsmail'e: Tavaf edenler,
ibadete kapananlar, rükû ve secde edenler için evim'i temiz tutun, diye emretmiştik”
Bu ayet Kâbe'nin izzet ve şerefini göstermektedir.

Çünkü Allah (cc) ev (beyt) kelimesini ben şahıs ekine (ya) izafe etmektedir (beyti) diye.
Fıttrettullah, Kitabullah, Sarullah, Yedullah, Erzullah isimlerinde de bu husus vardır.

Dolayısıyla insanın ruhî boyutu maddi boyutundan daha değerlidir. İnsan bedeninden çok
ruhunu tatmin edecek şeylerle ilgilenmek zorundadır. Ruhî değerlerin rüştü için daha çok çaba
sarfa etmek zorundadır.

İnsanın Maddi Boyutunun Özellikleri

İnsanın bu boyutuna ilişkin özelliklerini iki başlık altında toplayabiliriz.

1- Cezp ve Şehvet Kudreti: Bu güç insanları arzularının peşinden koşturur ve bütün lezzetlere

yönlendirir. Yemek, içmek, giymek ve cinsi arzular gibi... Bu boyut, insan için bütün arzuları reva görmekte, onlara ulaşmada ve onlardan haz almada hiçbir şeyi engel olarak tanımamakta ve bu lezzetlere nasıl ulaşacağını tersim etmektedir.

Diğerlerinin bu nimetlerden mahrum kalmalarına sebep olacaksa bile bu lezzetlerin kendi elinde olmasını ister.

2- Gasp Kudreti: İnsan kendisine mani olacak bütün engellerin ortadan kalkmasını ister. Önüne çıkacak bütün mahrum edici engelleri bu gücü sayesinde birer birer ortadan kaldırmaya çalışır. Bu çabasında, başkalarına zarar gelse bile ısrarla hareket eder. Özetle diyebiliriz ki, insanın bu boyutu iki önemli hususiyet taşımaktadır;

a- İhtiyaçlar: yemek, içmek, gezmek, istirahat, evlilik, neslin devamı

b- Arzular ve yönelişler: menfaat, isyan, güç, zarardan kaçınma gibi.

İnsanın Manevi Boyutunun Değer ve Özellikleri

İnsanın bu boyutu incelendiğinde çok değerli özelliklerin bu boyutu yönlendirdiği ve idare ettiği anlaşılır. Akıl, düşünce, irade ve tercih yeteneği gibi. Akıl, sözlükte hapsetmek, söndürmek ve bekletmek anlamındadır.

İstilahî anlamı ise iki şekilde tanımlanmaktadır;

a- Araç, anlama gücü, ölçen, hayat şartlarını idare eden güç: Akıl batinî bir güç ve kudrettir. Akıl sayesinde iyi ve kötü belirlenir ve hayat şartları için uygun planlar çizilir.

Firuz Abadi bu konu hakkında şöyle söylemektedir;

“akıl ruhi bir nurdur. İnsanın nefsi bu nur sayesinde zaruri ve nazari ilimleri derk eder. Aklın oluşumu ve rüşte ulaşımı çocuğun oluşum anında başlar ve buluğa erdiğinde de tamamlanır.”

Bu vesileyle insan maddi ihtiyaçlarını giderecek, önündeki tehlikeleri uzaklaştıracak yolları tanır ve belirler.

b- Nur, hidayet ışığı, ebedi saadete hidayet eden güç: Akıl için yapılan bu yeni tarif, İmam Sadık (as) tarafından yapılmıştır. İmam Sadık (as)'a Akıl nedir? Diye sorulur.

İmam, "Akıl, kendisiyle Rahman'a ibadet edilen ve cennetler kazanıldığı vesiledir." Der.

Aklın nazari ve ameli diye iki kısma ayrılması bu hadiste beyan edilmektedir. Bazen aklın hareket alanında olması gerekenler ve olmaması gerekenler gibi ifadeler nazari ilimlere işaret etmektedir.

Bazen de aklın hareket alanı, yapılması gerekli olanlar ve yapılmaması gerekenler diye ifade edilir ki pratik aklın hareket alanıdır.

İmam Sadık (as) bu hadiste aklın hakikatini insanlığa beyan etmektedir.

Çünkü insanlığın ebedi saadeti ve mutluluğu, insanın fikir ve davranışlarının ıslah olmasından geçer. Böyle bir akıl ile insanlığın kurtuluşunu sağlayan dini usullerin temelleri sağlamlaştırılır.

İnsanın Allah, ahiret ve peygambere olan inancı ve imanı temin edilir. Aynı zamanda bu akıl ile insanın hareket ve davranışlarında oluşturacağı düzen ile kurtuluş vesilesi olan iki alanda yani düşünce ve amellerini sağlam temeller üzerine kurar. Akıl, batini bir güçtür, onun sayesinde Allah'ın varlığı ve birliği keşfedilir.

Allah'ın emir ve yasaklarını getiren Resul kabul edilir ve ona tabi olunur. Bu vesile ile insan ebedi saadetini güvence altına alır ve Berrin cennetlerini hak eder.

Bilcümle Allah'ı tanıma, O'na yönelme, Peygamberi tanıma ve O'na iman etmek, kulun kurtuluşunu sağlayacak yolları bulmak, aklın insana verdiği en büyük armağandır. Akıl iyi, kötüyü, hayrı ve şerri kolaylıkla birbirinden ayırır, hakkı tanır ve ona tabi olur.

İnsanın salahına olan değerleri kendisine hediye eder ve inansın hayatını fesada uğratan nahoş yolları ona tanıtır. Bu yolları tayin ettiği gibi irade ve seçme özelliğine dayanarak gerekli olanı seçer ve kaçınması gerekenden uzaklaşır.

İnsanın fıtratından kaynaklanan özellikleri iki kısımda toplayabiliriz:

1- İhtiyaçlar:

a- Fikir: müspet ve menfi

b- Zikir: dil ile yapılan ve manevi- kalbi

2- Yöneliş ve arzular:

a- Kemali talep etme

b- Hakikati arama

c- Güzeli talep etme

d- Bir araya getirme

www.alhassanain.com/turkish

MAHLÛKLARIN EN ÜSTÜNÜ İNSAN

İnsanın yaratılışından önce Allah iki grup varlığı yaratmıştı.

1- Semavi varlıklar: Bunlar meleklerdir. Kur'an'ı Kerim bunların görevlerini şöyle beyan etmektedir.

a- Tesbih

b- Takdis

c- Temhid (hamd etme)

Allah'ı, her türlü noksandan münezzeh etmeye takdis, onu tanıyıp en güzel sıfatlarla dile getirip şükretmeye tesbih ve hamd denir. Melekler sürekli Allaha ibadet eder, maddi hiçbir ihtiyaçları yoktur. Allahın izni ile âlemi idare etmekle görevlidirler.

2- Zemini varlıklar: özellikle hayvanlar ki, yeme, içme, uyuma faaliyetleriyle göze çarpan varlıklardır. Tabii ihtiyaçlardan başka hiçbir şeye yönelmezler.

Allah varlık sisteminin tamamlanması için insanı yarattı. İnsan hem semavi hem de zemini varlıkların özelliklerini kendisinde taşır. Bu iki özelliğinden dolayı, semavi bir varlık olabileceği gibi, maddi boyutuna yönelmesi halinde hayvandan da aşağı olabilir.

Bu iki özelliğini ilahi kanunlar dâhilinde kullanır ve dengeli bir hayat düzeni seçerse mana âleminde Allah’a en yakın ve yeryüzünde kendisine halife olur. Bu hikmet Bakara sûresinde .beyan edilmiştir

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ
وَنُحَمِّدُكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Hatırla ki Rabbin meleklerle: Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım, dedi. Onlar: Bizler“ hamdınla seni tespih ve seni takdis edip dururken, yeryüzünde fesat çıkaracak, orada kan dökcek insanı mı halife kılıyorsun? Dediler.

Allah da onlara: Sizin bilemeyeceğinizi herhalde ben bilirim, dedi” Allah, insanın yaratılışı gereği diğer varlıklardan ayrı kıldı ve on daha güzel bir suret vererek .kendi ruhundan üfledi

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ
يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah, her canlıyı sudan yarattı. İşte bunlardan kimi karnı üstünde sürünür, kimi iki ayağı“ üstünde yürür, kimi dört ayağı üstünde yürür... Allah dilediğini yaratır; şüphesiz Allah her şeye ”.kadir

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın”

.Manevi boyutla da insana, takva ve fücuru tanıma özelliği ilham etti

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا

"Nefse ve ona birtakım kabiliyetler verene"

فَأَلَّهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا

Sonra da ona iyilik ve kötülükleri ilham edene yemin ederim ki" Daha sonra bu yaratılışa en iyi"
yaratılış dedi

ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

Sonra onu başka bir yaratışla insan haline getirdik. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek"
".yücedir

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

Biz insanı en güzel biçimde yarattık"

İnsanın bu iki boyutu arasında bir çekişme vardır. Maddi boyutu onu rahata, lezzetlere ve şehvete davet eder, manevi boyutu ise onu hakka, hakikate, ilahi lezzetler, kemale, adalete ve kâmil olana tabi olmaya davet eder.

Bu iki boyut arasında neden çelişki var? Sorusuna gelince verilecek en uygun cevap şudur: Bu iki boyut yaratılışları gereği hayırdırlar ve şer sayılmazlar. İnsan bir imtihan içerisindedir.

Bu imtihanı sayesinde mahlûkatın en şerefli unvanına nail olur ki bu bir varlık için en değerli şeydir. İmtihanı vermemesi takdirinde hayvanlardan da aşağı olur ki bu bir varlık için en düşük mertebedir.

Bu önemli konuya bakıldığında insanın saadet ve şevketi bu iki boyuta yönelmekten geçer. Akıl ve manevi boyut hâkim olursa maddi lezzetlerden uzaklaşma gibi bir husus söz konusu değildir.

Tabii bir şekilde dünya nimetlerinden istifade etmek her insanın hakkıdır. İki boyut arasında

denge sağlanırsa tefrit ve ifrata kaçmaksızın iki boyuttan olması gerektiği gibi istifade edilir.

Ama maddi boyut hâkim olursa, akıl ve manevi boyut hüküm beyanında bulunsa da bu hüküm kale alınmaz. İnsan şehvet ve arzularının peşinden koşarak ebedi şekavetti hak eder. Hz. Ali bu konu hakkında şöyle bir beyanda bulunmaktadır; “insanların çoğunun akli hevesine esirdir”.

ALLAH’I BİLMENİN GEREKSİMİ

Varlık âlemini inkâr etmek mümkün değildir. Zira etrafımızda birçok şeyi müşahade etmekteyiz.

Varlıklar bizler için bedihi ve aprioridir. Eğer bazılarının yaptığı gibi bütün varlık âleminin oluşumunda şüphe etsek bile kendi varlığımızı asla inkâr edemeyiz.

Descartes kuşkuculuk (scepticism) metoduyla öncelikle her şeyi inkâr etmede, daha sonra kendi vücudundaki cevherden yola çıkarak önce kendisini sonra da varlığın oluşumunu ispatlamaya çalışmaktadır.

Maalesef bu ispat yönteminde büyük bir hataya düşer olmaktadır. “Düşünüyorum öyleyse varım” kendisinden sonraki nesiller için bıraktığı kötü bir mirastır. Bu konuyu “Metafizik Düşünceler” adlı eserinin altıncı makalesinde incelemektedir.

Ama doğrusu insanın vücudu ve varlığı kendisi için bedihi ve inkâr edilemez bir gerçektir.

Örneğin hava boşluğunda muallâk kalan birini düşünün. Bu kişi hiçbir şeyden haberdar olmazsa, vücut azalarını tanımaz ve bedeninin organları hiçbir yerle temas etmezse ve gözü bağlı olan bu insan her şeyden önce kendi varlığını izhar eder.

“Ben varım” der. “Düşünüyorum öyleyse varım” demez. Bir fil insanın vücudunu ispat etmez, bir şey ve şeylerin varlığını ispatlar. Ama insan kendi varlığını husulî değil huzuri olarak derk eder.

Zira husulî olabilmesi için aşağıdaki üç yoldan biriyle gerçekleşmesi gerekir:

1- İnsanın zati özelliklerinin bilinmesi ve bu özelliklerden yararlanarak insanın tanımını yapmakla. Ama boşlukta muallâk farz edilen birisi için bu tanım imkânsızdır. Zira hiçbir bilgisi yoktur.

2- Tebessüm, acı, sevinç gibi insanın bazı özelliklerinden yararlanarak yapılan tanım. “düşünüyorum öyleyse varım” insanın düşünce özelliğinden yararlanarak insanı tanıma yoluna gidilmiştir. Birinci tanımdaki delile binaen bu tanımda imkânsızdır.

3- İnsana yakın ve benzer bir varlığın özelliklerinden yararlanarak misali tanım ile yapılan nitelendirme. Bu tanımda imkânsızdır. Zira farz ettiğimiz bu muallâk kişinin insanı tanıması olanaksızdır.

Boşlukta muallâk kalan insan husulî ilmin yolları olan bu üç yolun hiçbirinden istifade edemeyip, huzurî olarak kendi varlığını izhar eder. Her insan kendi varlığını aşikâr bir şekilde huzuri bilgi ile algılar.

Bu beyandan sonra değinilmesi gereken mevzu varlık âleminin meydana gelmesindeki illettir. Acaba varlık âlemi kendiliğinden ve hiçbir illet olmadan mı meydana geldi? Yoksa herhangi bir illet tarafından mı vücud elbisesine büründü? Bu soruların cevabını akli delillerle vermeye çalışacağız.

DELİLİN MUKADDİMELERİ

A- Varlık âlemi aşikâr bir şekilde vardır ve inkâr edilemez.

B- Varlık ikiye ayrılır.

1- Varlığı kendi zatından olan ve vücudu kendisi için zaruri olan Vacib-el vücud

2- Varlığı kendi zatından olmayan ve varlığını başka yerden alan mümkün- el vücud

Varlık âlemi bu ikisi dışında başka bir seçeneğe sahip değildir. Yani varlık âlemi ya Vacibel vücuttur, başka bir deyimle varlık âlemi kendi kendisini yaratmıştır ki bu sanı imkânsızdır. Bütün varlığı ihtiyaç olan şeyler nasıl olurda kendisinin yaratıcısı olur.

En ufak ihtiyacını gideremeyen şey nasıl olurda kendi illeti olur. Dolayısıyla bu ihtimalde batıldır. Veya bu varlıklar mümkün- el vücutturlar ki doğrusuda budur. Varlık mahiyeti itibarıyla vücud ve

yokluğa nispeten imkân sıfatına sahiptir. Mevcut olması için illete ihtiyacı vardır.

C- Mümkünatın illete ihtiyacı vardır. Bu illet de iki ihtimale dayalıdır.

1- İmkân âleminin illeti ya bir mümkün- el vücuttur veya Vacib-el vücuddur. Eğer illet mümkün- el vücud olursa muhal olan bir çıkmaza girer. Çünkü her mümkün illet ister

ve eğer mümkünatın illeti başka bir illet ise o mümkün olan illet de illet ister ve bu durum sonsuza kadar sürer ve bir mümkünler silsilesi illet olarak ortaya çıkar.

Buna teselsül ve devir denilir ki mantıkta batıl ve muhaldır. Eğer bütün âlemi bir daire olarak farz edersek, bu âlemde hiçbir şey âlemin yaratıcısı olamaz. Çünkü bu âlemin kendisi mümkün cüzlerden oluşmuştur.

2- Dolayısıyla bütün âlemi yaratan bir Vacib-el vücudun olması şarttır ki bu da matlup olandır.

D- Vacib-el vücud birdir ve iki tane olamaz. İki yaratıcının olduğunu farz edecek olursak:

1- Bu ikisi arasında mutlaka bir farkın olması gerekir. Eğer ikisi de her yönden eşit ve hiçbir farkları yoksa bu iki kavrama iki yaratıcı demek doğru değildir.

Çünkü bütün özellikleri aynı olan iki şey birdir. Ayrık değildir. Aynı durum birden fazla yaratıcı içinde geçerlidir.

2- Bu iki yaratıcının arasında fark olduğunu düşünürsek, biri diğerinden fazla diğeri ise noksan olacaktır. Yani biri diğerine oranla üstün olacaktır. Noksanlığı olan bu nakısını gidermek be tamamlamak için ya kendisi illet olacak ki bu batıl ve geçersizdir.

Çünkü eğer bu eksikliğini kendisi tamamlayacaktıysa ilk baştan tamamlardı. Veya bu eksikliği gidermek için başkasına muhtaçtır. Muhtaç olduğu anda Vacib-el vücud olması mümkün değildir.

Dolayısıyla bütün mukaddimelere dikkatle diyebiliriz ki; bütün kâinatın yaratıcısı tek ve Vacib-el vücud olan Allah'tır.

Allah'ı tanımanın gereksimi için üç yol ve amaç sayabiliriz.

1-Akli gereksim: Fikir ve düşünceye dayalı bu yolu iki şekilde beyan edebiliriz.

A- İllet ve malul yoluyla

Bu manayı derk etmek için bazı mukaddimleri kavramak gereklidir.

– Âlemde büyük bir sitsem içerisinde yaratılmış düzenler vardır.

– Bütün varlık âleminde değişiklik ve tahavvül görülmektedir.

– Tahavvül ve değişiklik, önceden olmayışı ve sonradan icat olunmayı gösterir.

Dolayısıyla öncesi ve sonrası yokluk olan bir şey maluldür ve illete ihtiyacı vardır. Netice itibariyle âleme varlığını bahşeden asıl ve yegâne illete yönelmek gereklidir.

Kur'a-nı Kerim 75 yerde insanları afakî ve enfüsi ayetler hakkında tefekkür ve tedebbür etmeye davet etmektedir. Ki insan gaflet uykusundan uyanıp ve ilahi cemali müşahede etmenin seyrine dalsın.

B- Muhtemel zararı defetme yoluyla Bu konuyu anlamak için aşağıdaki mukaddimelere ihtiyaç vardır.

- Tarih boyunca bazıları peygamber olduklarını ilan ettiler. Allah'tan insanlara vahi getirdiklerini beyan edip, Allah'a davet ettiler.

- Peygamber aracılığıyla cennet ve cehennem, sevap ve günah hakkında haberler verdiler. Bu haberlere tabi olduğunda tebşir, muhalefet edildiğinde ise tenzir ettiler.

- Akıl bu haberleri inkâr etmediği gibi teyit de etmektedir. Muhalefet edildiğinde doğacak zarar ihtimalini kendisinden uzaklaştırmaya hüküm etmektedir. Bu dünyada ihtiyatla hareket etmeli ve davet edilen yaratıcıya teveccüh edilmelidir.

Eğer zarar yakın derecesinde ise daha bir ciddiyet ile hareket edilmeli ve geleceğimizi teminat altına almak için hayatı düzenleyen mukaddes Kur'an'a teveccüh edilmelidir.

kelimesi (خلق) lügatte yarmak, yaratmak anlamındadır. Haleke (فطر) 2- Fitri Gereksim: Fetere ilk maddeden ve belli bir form üzerine yaratmaktır. (خلق) de yaratma manasındadır. Fakat .Bundan dolayı halk etme fiilini Kur'an-da başkalarına da nispet vermektedir

فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

Yaratanların en güzeli Allâh, ne yücedir!"

ise hiçbir madde ve ön hazırlığı olmadan yaratana denilir. Bu mahlas müfret olarak (فاطر) Fatır fakat Allah (cc) için kullanılır.

Fitrat aslında has ve özel şartlar içinde yaratmaktır. Bu manayı zikredeceğimiz ayette Allah (cc) .isinin fitrat kelimesine izafe olmasından da çıkar

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Sen yüzünü, Allah'ı birleyici olarak doğruca dine çevir: Allâh'ın yaratma yasasına (uygun olan" dine dön) ki, insanları ona göre yaratmıştır. Allah'ın yaratması değiştirilemez. İşte doğru din odur. Fakat insanların çoğu bilmezler."

www.alhassanain.com/turkish